

PROF. ÎNV. PREPRIMAR MORARU DANIELA
LICEUL TEORETIC ION CREANGĂ TULCEA

EXERCIȚIILE MUZICALE, MIJLOC DIDACTIC DE FORMARE A DEPRINDERILOR MUZICALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

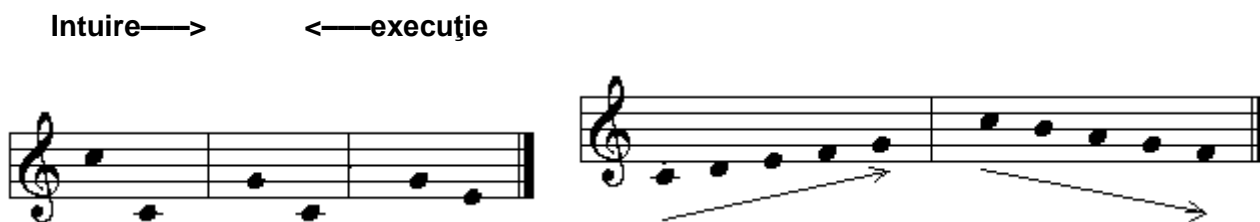
Exercițiul muzical urmărește formarea deprinderilor de a intui, executa, recunoaște auditiv un anumit element muzical și de a-l valorifica în mod creativ.

În perioada prenotației, exercițiul se asociază cu elemente de joc, pentru a fi mai sensibil. Sub această formă poate fi studiat în activitățile destinate jocului muzical.

Exercițiile se clasifică în funcție de elementul muzical în: melodice, ritmice, ritmico-melodice, de cultură vocală etc..

EXERCIȚIILE MELODICE

La început, am apelat la exerciții în care copiii au sesizat sunete de înălțimi diferite, precum și mersul melodic suitor și coborător.

Cele mai utilizate exerciții melodice sunt cele de intonație. Pentru însușirea corectă a liniei melodice a cântecului ce urmează a fi predat, se pot utiliza 2-3 măsuri din cântecul respectiv, care au un grad de dificultate mai ridicat decât celelalte măsuri.

EXECIȚIILE RITMICE

Am solicitat copiii să diferențieze duratele inegale (sunetele lungi, scurte), succesiunile de durate egale, ajungându-se treptat la structuri mai complexe. Sunetele au fost asociate cu silabele, iar pauzele, cu bătăi din palme.

Exercițiile ritmice se pot face pe structuri extrase din cântece cunoscute, în care silaba corespunde sunetului.

Șa-de ra-ța pe bu-toi

EXERCITIILE RITMICO-MELODICE se referă la realizarea dicteului muzical și a activității de creație.

EXERCITIILE DE CULTURĂ VOCALĂ vizează formarea unei emisii vocale corecte și îngrijite.

Exercițiile simple urmăresc emisia firească a sunetelor, ținuta, respirația, dicția etc..

Exercițiile de cultură vocală cuprind: [exerciții prevocale](#) (de respirație și dicție), și [exerciții vocale](#) (de emisie și intonație).

În ceea ce privește respirația, care trebuie să fie costo-diafragmală, aceasta reprezintă una din deprinderile de bază pe care se sprijină cântarea vocală. Copiii nu pot cânta sunete prelungite, nu pot lega cuvinte, nu pot susține versurile melodice ale cântecelor, dacă nu se realizează o respirație corectă. De aceea, am constatat că foarte importante sunt exercițiile de inspirație nazală și expirație bucală organizate sub forma unor jocuri. De exemplu, „Mirositul florilor”, „Zboară fulgul”. Copiii trebuie să știe că inspirând pe nas, aerul se încălzește, se umezește și se curăță de firișoarele de praf, înainte de a intra în plămâni. Astfel, copiii sunt solicitați să inspire nazal, apoi să expire, cântând un sunet prelung la înălțimea lui SOL, prin care se imită șuieratul trenului cât mai prelung posibil, fără întreruperea respirației, fiecare copil prelungind sunetul atât cât îi permite

respirația. Apoi, se trece la formarea deprinderilor de susținere a respirației, într-un timp măsurat.

Inspirație   expirație   insp. exp.   Inspirație

1 2 3 4   5 6 7   8   1 2 3 4   5 6 7   8

Exercițiul se repetă de 2 – 3 ori.

Este bine ca exercițiile de respirație să se combine treptat cu cele de intonație.

l   e   i

mi mi mi mi   mi
me me me me   me
ma ma ma ma   ma
mu mu mu mu   mu
mo mo mo mo   mo.

Pentru a dobândi deprinderi practice de a articula cât mai distinct silabele și de a pronunța cât mai clar cuvintele cântate, alături de exercițiile de respirație, am plasat la locul cuvenit și exerciții de dicție.

Primele exerciții de dicție se fac cu formule vorbite: ÎN-FLO-RESC GRĂ-DI-NI-LE,/ CE-RU-I CA O-GLIN-DA,/ PRIN LI-VE-ZI AL-BI-NE-LE/ ȘI-AU POR-NIT CO-LIN-DA. Versurile se recită colectiv, prima dată dată cu articularea moderată a silabelor, accelerând ușor tempo-ul pe ultimul vers, a doua oară cu articularea rapidă a silabelor, răzind ușor mișcarea pe ultimul vers și a treia oară cu revenire la tempo-ul inițial.

Articularea constă în rostirea clară a silabelor din cuvinte, atât în vorbirea curentă, cât și în cântare. Pronunțarea cuvintelor se sprijină pe o bună articulare a consoanelor, vocalelor, constituind obiectul dicției.

Versurile cântecelor se pot recita șoptit sau în nuanța piano, pe ritmica respectivă a cântacelor, în felul acesta realizând gimnastica prevocală, cât și învățarea versurilor, ca atare.

Articularea șoptită a silabelor din cuvinte dă rezultate foarte bune, deoarece împiedică rostirea lor tunătoare care contraindicată și aceasta din dorința de a se face auziți și obligă, totodată, copiii să deschidă gura, să miște buzele, maxilarul inferior și limba. Cuvintele despărțite în silabe, combinate cu diferite onomatopee, prilejuiesc efectuarea gimnasticii musculare a feței, a limbii și maxilarului inferior, menită să formeze deprinderile copiilor de a deschide gura oval, în sus vertical, de a mișca limba cu repeziciune, lovind cu vârful ei arca dentară a maxilarului superior.

Se face apoi trecerea la articularea unor silabe care asigură atât o emisie vocală, cât și precizia în atac, prin atingerea buzelor: M, B, P (mi, ma...), sprijinite pe vocalele nazale: I, U.

Emisia vocală, respectiv intonația, este un act fiziologic ce constă în redarea vocală a sunetelor muzicale, în așa fel încât să fie cât mai frumoase, mai plăcute.

Practica mi-a demonstrat faptul că, vocalele cele mai indicate pentru exercițiile de început ale celor mici sunt I și U. Din combinarea vocalelor: I, E, A, O, U, cu diferite consoane, se pot obține variate silabe, utile pentru realizarea primelor exerciții de emisie. Se adaugă treptat nazala N, vibrantele L și R, dentarele D, T, evitând pe cât posibil C și G.

Exerciții de articulare, atac, emisie:

mi me ma mo mu

bi be ba bo bu

ni ne na no nu

di de da do du

ri re ra ro ru.

Exerciții de cântare cu gura închisă:

bim —   bim —.

În timpul interpretării, copiii trebuie să aibă o anumită poziție a corpului și anume: șezând (spatele drept, tălpile pe podea, palmele pe coapse sau pe măsuțe, cu degetul mare sub tăblia mesei, corpul drept); în picioare (corpul drept, picioarele apropiate, vârfurile ușor depărtate, brațele pe lângă corp, capul drept într-o poziție „avântată”, fără alungirea gâtului, privirea înainte spre dirijor, cu o mimică degajată). Aceste deprinderi se exersează continuu prin cântece și exerciții de cultură vocală.

Deoarece tendința copiilor este aceea de a cânta cu gura destul de încleștată, deschizând-o foarte puțin, am realizat demonstrații practice, în care am exemplificat că, în timpul oricăror exerciții de cultură vocală, trebuie să deschidem gura cât mai mare în sens vertical, formând cu buzele un fel de pâlnie ovală.

Emisia propriu-zisă a sunetelor trebuie să vizeze următoarele aspecte:

- intonarea corectă, fără apogiaturi, a sunetelor și susținerea lor la înălțimea lor reală;
- maleabilitatea și lărgirea ambitusului vocal, prin exerciții-vocalize ce pornesc de la terță, cvintă, până la octavă:

Exercițiile muzicale vizează și alte deprinderi, ca cele armonico-polifonice sau de sesizare a diferențelor de timbru, nuanță și tempo.

În funcție de sarcina urmărită sunt: exerciții de execuție, exerciții de recunoaștere, exerciții de creație muzicală.

TEHNOLOGIA DIDACTICĂ

Tehnologia didactică a efectuării exercițiilor se diferențiază în funcție de sarcina de a *executa*, *recunoaște* și *crea* elementul muzical.

EXERCITII DE EXECUȚIE

EDUCATOAREA	COPIII
• Prezintă exercițiul oral. • Formulez cerințele analizei exemplului. • Explic și formulez cerințele execuției. • Execut model. • Solicit copiii să execute exercițiul; execut concomitent cu ei. • Urmăresc execuția, corectez greșelile.	• Ascultă. • Analizează. • Recepționează. • Ascultă, observă. • Execută ajutați de educatoare. • Execută independent, repetă de câte ori este nevoie.

Exercițiile de recunoaștere se realizează asemănător. Sarcina copiilor este aceea de a-și autocontrola intonația, de a executa corect în nuanță mică.

EXERCITII DE RECUNOAȘTERE

EDUCATOAREA	COPIII
• Prezintă copiilor un material muzical cu ajutorul audienței sau demonstrându-l vocal sau instrumental. • Prezintă sarcina ce urmează a fi rezolvată de copii. • Solicit copiii să rezolve sarcina. • Analizez răspunsurile și le evaluez.	• Ascultă, observă. • Percep sarcina. • Audiază, analizează, recunosc elementul muzical. • Participă la evaluare.

Exercițiile de recunoaștere a unui scurt dicteu, ritmic sau ritmico-melodic presupun următoarele etape:

EDUCATOAREA	COPIII
• Explic scopul exercițiului ales, atrag atenția asupra problemei ce trebuie urmărită. • Execut exemplul integral. • Precizez cerințele analizei exemplului. • Execut primul fragment. • Analizez și corectez răspunsurile. • Procedez identic cu fragmentele următoare.	• Receptionează. • Ascultă conștient. • Receptionează, analizează, formulează răspunsuri. • Ascultă, reproduc, recunosc elementele propuse.

În final, se execută cu toată grupa tot exemplul muzical.

EXERCITII DE CREAȚIE MUZICALĂ

Experiența dobândită în urma lucrului cu copiii mi-a arătat faptul că, mijlocul cel mai eficient de dezvoltare a imaginației și a spiritului de creație muzicală îl reprezintă improvizația, creația spontană.

Prima etapă trebuie să pornească de redarea unor onomatopee sau sonorități muzicale, pe care copiii le practică și în jocurile independente. Astfel, copiii sunt întrebați cum sună un clopoțel, cum ticăie un ceas, cum se aude uruitul trenului când vine în viteză sau când pleacă din gară etc..

După redarea imaginărilor a diferitelor surse sonore, copiii sunt solicitați să răspundă cântând la diverse întrebări.

Cum cântă cucul?

CU-CU, CU-CU.

Pe aceeași melodie improvizată de educatoare, doi copii vor cânta câte un vers diferit, apoi se va realiza un dialog între doi copii pe alte versuri. Ei sunt antronați să creeze mici melodii pe cuvinte simple sau pe versuri date, desfășurându-se un dialog sub formă de întrebare-răspuns. De exemplu, întrebare: Ce mai face pisicuța?, răspuns: Toarce tot mereu drăguța!. Este bine ca versurile propuse pentru realizarea improvizației melodiei să fie foarte bine cunoscute, pentru a nu se opri, având probleme din cauza versurilor.

Copiii își pot însuși pe cale conștientă duratele sunetelor muzicale întâlnite în cântece, exprimându-se prin bătut ritmic din palme, pe tobițe, prin mers ritmic și prin silabele ritmice corespunzătoare.

Atunci când copiii pot identifica duratele în structura unui cântec, exprimându-le prin silabele corespunzătoare, înseamnă că au capacitatea de a crea simple formule ritmice.

La început, propun câteva exemple de grupări simple, apoi cer copiilor să improvizeze prin bătăi din palme:

pas pas pas pas

iu-te iu-te iu-te iu-te

ta ta ta ta ta

pas pas pas iu-te.

După executare, formulez aprecieri, analizând, evaluând.

TEHNOLOGIA DIDACTICĂ A EXERCIȚIILOR DE CREAȚIE MUZICALĂ

EDUCATOAREA	COPILII
• Dirijez activitatea de reactualizare a capacităților dobândite anterior, necesare pentru rezolvarea exercițiilor de creație: - formulez cerințe de executare și recunoaștere a elementelor muzicale, în diferite combinații, în exerciții și cântece. • Precizez și explic sarcinile impuse de exercițiul de creație. • Cer copiilor rezolvarea exercițiului. • Analizez și evaluez creațiile.	• Rezolvă cerințele. • Recepționează cerințele. • Execută. • Participă la evaluare.

BIBLIOGRAFIE

- 1. DOLGOȘEV, M., MARINESCU, E., Educația muzicală în grădinița de copii, îndrumări metodice, E.D.P., București, 1966.**
- 2. ILEA, A., STOICA, M., PETRE, B., Muzică- metodică pentru clasa a XI-a, Școli normale, E.D.P., București, 1992.**
- 3. POPA, I., BIBO, L., Culegere de cântece pentru preșcolari, Ed. Mirador, Arad, 1998.**
- 4. Curriculum pentru învățământ preșcolar, București, 2008.**